

Ëllëg gu jëm ci kanam ngir Amerig ak 18 Sulet 2020 - Njëkk ci ñoom

Nit ku xundub kóllëre: Muuse ak Ilyaas ci jeexital àddina

Jeff Pippenger

2023-08-23

Muusaa ak Elii ñoo ay xeetu màndarga yu yonent yi lañu, te ci wàllu mbooloom wax ji, kenn ku nekk ci ñoom manees na koo déggoo ni benn màndarga bu sella la; waaye itam manees na leen a déggoo ni benn màndarga buy ëmb ñaar ñi yonent. Ci seedeelu ñaar la mbir di taxaw; te ci Peeñu gi fukki benn, Muusaa ak Elii dañuy tegtal ñaari seede yi ci Kóllëre Gu Yàgg ga ak Kóllëre Gu Bees ga. Ca tundu Coppite gi, buy tegtal Ñëw gu Ñaareelu Kirist, màndarga mu ñaar mi dafay tegtal benn téeméeri ak ñeenti-fukki junni nit ñi (Elii) ak samay-jébbale yi (Muusaa) ci jafe-jafe yoonu Dibээр ba. Bu ñu booloo nekk benn màndarga, ci xur wa Oreb, dañuy tegtal askanu Yàlla yi ca mujjug àddina, ñiy “dégg,” “jàng” te “sàmm” ndigël gi di Peeñu gu sellu jikkooyu Yàlla, bi ëmb dooley soppi benn Laodisee mu nekk Filadelfi. Léegi nag, lu yàggul dara, dina ag waxtu bu dootu maneesa gaawantu ci ay Awañtis Laodisee yu ñàkk xel ngir jariñoo “diwlin” ji ñuy soxla ngir tontu bu jub ci yuuxu bi naan: “Xool-leen, Boroom céet gi ngi ñëw.”

Muusaa ne Boroom bi: «Xoolal, yaw nga ma wax ne: “Yóbbu nit ñi yéeg”; waaye xamalewuma ki nga bëgg a yónni ànd ak man. Te it nga wax ne: “Xam naa la tur wu ñuy woo, te fekk nga ngërëm ci sama gis-gis.” Léegi nag, maa ngi lay ñaan, su fekke ne fekk naa ngërëm ci sa gis-gis, won ma léegi sa yoon, ngir ma xam la, ngir ma gën a fekk ngërëm ci sa gis-gis; te nga seet ne xeet wii sa nit ñoo ko moom.» Mu ne ko: «Sama kanam dina ànd ak yaw, te dinaa la may noppaliku.» Mu ne ko: «Su sa kanam àndul ak man, bu nu yéegalee fii. Ndax naka lañuy xame fii ne man ak sa nit ñi fekk na nu ngërëm ci sa gis-gis? Ndax du ci li ngay ànd ak nun? Noonu lanu feeñaloo man ak sa nit ñi, nun ak mboolem xeet yi nekk ci kaw suuf si.» Boroom bi ne Muusaa: «Li nga wax itam dinaa ko def, ndax fekk nga ngërëm ci sama gis-gis, te xam naa la tur wu ñuy woo.» Mu ne: «Maa ngi lay ñaan, won ma sa ndam.» Mu ne: «Dinaa jaaral sa kanam bépp sama mbaax, te dinaa yégle turu Boroom bi ci sa kanam; te dinaa wone ngërëm ki ma neex a wone ngërëm, te yërëmees ki ma neex a yërëmees.» Mu ne: «Manoo gis sama kanam, ndax kenn du ma gis te dund.» Boroom bi ne: «Xoolal, am na bérab ba ma nekk, te dinga taxaw ci kaw xeer. Bu sama ndam di jaar, dinaa la teg ci biir xottu xeer wa, te dinaa la muur ak sama loxo ba ma di jaar. Gannaaw loolu dinaa dindi sama loxo, te dinga gis sama gannaaw; waaye sama kanam du feeñ.» Boroom bi ne Muusaa: «Yattalal sa bopp ñaari weti doj yu mel ni yu jëkk ya; te dinaa bind ci wet yii kàddu yi nekkoon ci wet yu jëkk ya, yi nga damm. Waajalal sa bopp ci suba, te yéeg ci suba ci tundu Sinaay, te fekkxi fa ci sama kanam ci kaw tundu wa. Kenn warul yéeg ànd ak yaw, te kenn warul feeñ ci bépp tund wa; mbaa jur gi ak nag yi du ñu for ci kanamu tund wa.» Mu dagg ñaari weti doj yu mel ni yu jëkk ya; Muusaa jóg ci suba teel, yéeg ci tundu Sinaay, ni Boroom bi ko santoon, te jàpp ci loxoom ñaari weti doj ya. Boroom bi wàcc ci niir wa, taxaw fa ànd ak moom, te yégle turu Boroom bi. Boroom bi jaar ci kanamam, yégle ne: «Boroom bi, Boroom bi Yàlla, ku yërëm te am ngërëm, ku muñ lu

yàgg, bare ci mbaax ak dëgg, di sàmm yërmande ci junni junni nit, di baal tooñ, bàkkaar ak pecc, waaye du wàcc mukku tooñ ba mu des ay toñam; di dalal bàkkaari baay yi ci kaw doom yi, ak doom-doom yi, ba ci maas wu ñetteel ak wu ñenteel.» Muusaa gaaw a sujjóot suuf, màggal ko. Mu ne: «Bu fekke ne léegi fekk naa ngërëm ci sa gis-gis, Boroom bi, maa ngi lay ñaan, na sama Boroom dox ci sunu biir; ndax nit ñu déggadi lañu; te baal sunu tooñ ak sunu bàkkaar, te jël nu nu nekk sa cér.» Mu ne: «Xoolal, maa ngi fas kóllère: ci kanamu say nit ñépp dinaa def ay kéemaan yu melul ci liñu mas a def ci bépp suuf, walla ci benn xeet; te mboolem nit ñi nga nekk ci seen biir dinañu gis liggéeyu Boroom bi; ndax lu ragal a ragal la li ma lay def.» Eksod 33:12–34:10.

Muse dafay melokaanu Yàlla ci jeexital àddina si. Ñoom ñoo di ñi ci “fan yu mujj yi” ngir àtteb seetkat bi ñaan Yàlla mu won leen Ay “yoonam, ngir” ñu man a “xam” Yàlla, te ci tontu boobu ñu jot ci Yàlla tontu bu ëmb digeb ne Ay “kanamam dina ànd ak” ñoom, te Yàlla dina jox nit ñooñu “noppaliku.”

Noonu la Boroom bi wax: Taxawleen ci yoon yi, te seetleen, te laajleen yoon yu mag yi, fu yoon wu baax wi nekk, te doxleen ci moom, te dangeen a gis noflaay ci seeni bakan. Waaye ñoom wax nañu: Dunu dox ci moom. Te itam samp naa leen ay sàmm, naan: Déggleen baatu trompet bi. Waaye ñoom wax nañu: Dunu dëgg. Jérémie 6:16, 17.

Yeremi mi ngi xamle benn xeetu nit ñi gant a “gis” te “déggu”, moo tax duñu jot “ndoqal” gi ñu digël ñi sàkku “yoon wu baax” te “doon ci.” Ndoqal googu, Esayi mi ngi ko ràññee ni mooy “seetal.”

Kan laa mooy jàngal xam-xam? Te kan laa mooy tax mu xam njàngale mi? Ñi ñu dindi ci meew mi, te ñi ñu jële ci dënn yi. Ndaxte sàrt war na nekk ci kaw sàrt, sàrt ci kaw sàrt; rëdd ci kaw rëdd, rëdd ci kaw rëdd; fii tuuti, fale tuuti: Ndaxte ci bëñu-gémmin yu di tàccu ak ci làkk wu wuute la leen di waxe nit ñii. Ñoom ñi mu waxoon ne: Lii mooy noflaay bi ngeen man a nofale ñi sonn; te lii mooy fresug xol bi: waaye bëgguuñu woon dëgg. Waaye kàddug Aji Sax ji dafa doon ci ñoom sàrt ci kaw sàrt, sàrt ci kaw sàrt; rëdd ci kaw rëdd, rëdd ci kaw rëdd; fii tuuti, fale tuuti; ngir ñu dem, daldi daanu gannaaw, baaga, ñu fiir leen, te ñu jàpp leen. Esayi 28:9–13.

“Noppaliku” ak “yéegsi gi” dañuy tektal taw bu mujj bi ñuy tuur bi ci jamono ji ñuy yéglee bataaxal bujj-bu-mujj bu artu.

“Yeesu ma won ma xool jamono ji bi bataaxalu ñetteelu malaaka mi doon jeex. Kàttanu Yàlla woon na ci ay nitam; defoon nañu seen liggéey te waajaloon nañu seen bopp ngir waxtu nattu gu metti, gi nekkoon ci seen kanam. Jotoon nañu taw gu mujj ga, walla dellusi doole gu jóge ci kanamu Boroom bi, te seede su dund si dekkaloon na. Artu bu mag bu mujj ba jolli woon na fépp, te moo yëngaloon te merloo waa àddina si, ñi bëggul woon a nangu bataaxal bi.” Early Writings, 279.

Dige bu “noppalu” walla “seetal” bi di “taw gu mujj,” dafay boole digeb yin joxoon Muusa ca xumb ba, ne “kanam” Yàlla dina ànd ak waaam.

“Jëf ji dina mel ni jëf ju bésu Pentekot ba. Naka lañu joxe «taw bu njëkk bi», ci toppandoo yiwu Xel mu Sell mi ca ubite xebaar bu baax ba, ngir xeexal saafara gennug pepp bu tedd bi, noonu itam dinañu joxe «taw bu mujj bi» ci tëj gi, ngir ñorali goob gi. «Noonu kon dinañu xam, bu nu saxee di xam Boroom bi; génng gi mu ngi waajal ni suba; te dina ñëw ci nun ni taw, ni taw bu mujj ak taw bu njëkk ci suuf si.» (Osé 6:3.) «Kon nag bégleel-leen, yéen doom Siyon, te bânneexu-leen ci Boroom seen Yàlla; ndaxte moo leen jox taw bu njëkk bi ci nattal wu jub, te dina wàcceel leen taw, taw bu njëkk bi ak taw bu mujj bi.» (Yoel 2:23.) «Ci fan yu mujj yi, Yàlla nee na, dinaa tuur sama Xel ci kaw yeneen ñépp.» «Te dina am ne, képp ku woote turu Boroom bi, dina mucc.» (Jëf ya 2:17, 21.) Jëf ju mag ji xebaar bu baax bi warul tëj ak wone gu gën a néew gu kàttanu Yàlla, ngir li mu feesale woon njàlbéenam. Yeneen waxi yonent yi mataliku woon ci tuurug taw bu njëkk bi ca ubite xebaar bu baax ba, dinañu dellu a mat ci taw bu mujj bi ci tëj gi. Fii la am «jamono yi ngëmboor» yi ndaw li Butros xooloon kanam bi mu nee: «Tuub-leen nag te dellu ci Yàlla, ngir seen bàkkaar far, [ci Atteb Seetkat bi], bu jamono yi ngëmboor jógee ci kanamu Boroom bi; te dina yónnee Yeesu.» (Jëf ya 3:19–20.)”

“Jaam Yàlla yi, seen kanam leer te di xoy ak sell njabootu jébbale, dinañu gaaw a daw ba ci bérab ba ci beneen ngir yégle ndigël gi jóge Asamaan. Ak junniy baat, ci kaw suuf si bépp, deñc-kàttan gi dinañu ko joxe. Dinañu def kéemaan, ñi wéradiul dinañu wér, te màndarga ak kéemaan yu doy waar dinañu topp way gëm yi. Seytaane itam dafa liggéey ak kéemaan yu fen, ba sax wàcce safara jóge asamaan ci kanam nit ñi. (Révélation 13:13.) Noonu lañu di indi waa suuf si ba ñu jël seen taxawaay.” The Great Controversy, 611, 612.

Sottig Xel Mu Sell mi ci fan yu mujj yi, dañu ko wone woon ci ni Xel Mu Sell mi tuuru woon ca njàlbéen ga, ba ñuy tàmbalee yégle xebaar bu baax bi. “Kàddug Boroom bi jëm ci ñoom” ñi bëggul dëgg li Xel mi wax jàngat yi, mooy doon sart bu yonent bi di yokk benn rëdd bu yonent ci beneen rëdd bu yonent ngir leeral mujjug àddina si. Du dara ludul sart bi ne mujjug mbir dañu koy leerale ak njàlbéenu mbir ma. Terebu yonent boobu, moom la askanu Lawdise bu doyadi, di Adventiste yu fanweeri-bés yi, bañ. Bu ñu ko nanguwee, Yàlla man na “jàngal xam-xam,” te Daniel mooy wax ne xam-xam boobu dina yokku ci jamonoy mujj te Hoseya wax ne askanu Yàlla dañuy alkande ndaxte dañu bañ xam-xam boobu. Mbooloo mi nekk ci Esayi ak Yeremi bi bañ a dëgg walla gis, dañuy bañ “selmal gi,” te loolu mooy “noppaliku” gi Yàlla digal ñoñam yu “fan yu mujj yi” ngir ñu man a jaar ak kaaraange ci jafe-jafe ju mag ji ci mujjug fan yi.

Tur wu Boroom bi (jëf-jëfam) yi Yàlla xamale woon Musaa mooy ne: “Boroom bi Yàlla,” mooy ki “lewet te baax, muñ bu yàgg, te fees dell ak mbaax ak dëgg.” Jëf-jëfam mooy yërmande ak dëgg. Dëgg gi di tegtal jëf-jëfam, saa su nekk, dafa ànd ak yërmandeem, ndaxte kenn du xam dëggam, su ko Yàlla jëfaleelul njëkk yërmandeem, ndax ñépp bàkkaar nañu te ñàkk ndamlu Yàlla (jëf-jëfam). Dëgg ne Yeesu Kirist mooy Alfa ak Omega, ñi Yàlla baal seeni njubadi ak seeni bàkkaar ñoo koy ràññee te sàmm ko. Bálloogu baal boobu mi ngi am ci mujj ga ca ay seeni xew-xew yu mujj yi ci àtteb seetkat bi. Ñi mu jëfaleel yërmandeem, ba tax muy baal seeni bàkkaar, moom dafa leen di jël ngir nekk ay céram, te dugg ak ñoom ci kóllère.

“Ci mujj yu nekk ci jaar-jaaru àddina bii, kóllère Yàlla ak ay nitam yiy sàmm ndigalam dina yeesaatu.” Review and Herald, February 26, 1914.

Yépp yonent yi yépp, booleek Musaa, dañuy wax ci bés yu mujj yu atte bu set xam-xam, ba Yàlla di yeestal Kóllëreem ak ñiñu xàmme ne ñooy téeméeri junni ak ñeent-fukk ak ñeent. Te bu Kóllëre googu daldee sampu, Yàlla “dinaa def kéemaan yu melul ak yiñu masul a def ci suuf si bépp, mbaa ci xeet wu nekk: te askan wi nga nekk ci seen biir dina gis liggéeyu Boroom bi; ndaxte lu tiit la ma lay def.”

Nekk ak Moses ci xar-kàmmam gi ca tundu Horeb, miñu itam xam ni mooy Tundu Sinai, dekkaloon nañu ko ci biir lëmbëtu Musaa ak nit ñi Yàlla. Ay xëccoom moo nekkoon ngir matal liggéey bi Yàlla joxoon ko. Musaa nekkoon ci benn xëccoo gu jëm ci yégleb Yàlla bi ñeel àddina si. Tuuti laata Boroom bi won ay ndamam Musaa, gis nañu Musaa muy jëfandikoo xel ak wax ci kanam Boroom bi, di koy xelal ne su fekkee Boroom bi daan alag ñi fippu woon, ñi bëggoon naan te fecc wëruuruuru wurus Aaróon, alagug ñoom ñaay yàq yégleb bi doon màndargaal kàttanu Yàlla.

Noonu waxoon na Musaa ne ko: «Gis naa xeet wii, te xoolal, ay nit ñu dëgër-baat lañu. Léegi nag bàyyi ma, ngir sama mer tàkk ci seen kaw, ba ma alag leen; te maa la def xeet wu mag.» Waaye Musaa ñaanoon na Aji Sax ji, Yàllaam, ne ko: «Aji Sax ji, lu tax sa mer di tàkk ci sa xeet, nga génne leen réewum Misra ak doole gu mag ak loxo bu am kàttan? Lu tax Misra yi wax ne: “Ngir lu bon la leen génne, ngir rey leen ca tundi ya, te far leen ci suuf si?” Dëddul sa mer gu metti gi, te nga dellu ci xalaat woowu lu bon ci sa xeet. Fàttaliku Ibraayma, Isaaxa ak Israa’il, sa jaam yi, ñi nga giñaloo woon sa bopp, nga ne leen: “Dinaa yokk seen askan mel ni biddéew yi nekk ci asamaan, te réew mii mépp mi ma waxoon, dinaa ko jox seen askan, te dinañu ko moom ba fàww.”» Noonu Aji Sax ji dellu ci xalaat wu bon wi mu bëgg a def sa xeetam. Êksod 32:9–14.

Xam-xamu Musaa ci biir xurëm ba dafa boole ndigal bi Musaa ñu ko faloon ngir yégle ko àddina si. Seede bi ne Boroom bi weesuwoon ci Musaa te yéglewoon jikkoom, dañu ko teg ci wàll wu njëkk ci mbirum ndigal gu biir ci Yàlla ak nitam yu déggadi (Laodise), te wàll wu xam-xamu Eliya ci biir xurëm ba dañu ko teg ci njàqareem ak Jézabel, walla booloo gu ñetti wàll yi diggante Etazini, Papote bi ak Mbootaayu Xeeti Àddina. Benn dafa tegu ci ndigal gu biir ngir kerk bi, beneen bi ci ndigal gu biti ngir àddina si, waaye ñaari seede yi, Musaa ak Eliya, dañu nekk ci benn xurëm bu Oreb, te ñoom ñaar ñépp itam dañu leen feeñal ci xurëm ba ca mujjug àddina.

Te Ahab nettali Jezabel lépp lii Yàlla ji Eliya defoon yépp, ak itam ni mu reyoon yonent yi ñépp ak saafara. Noonu Jezabel yónnee ndaw ci Eliya, ne ko: Na yàlla yi def ma lii, te yokk ca lu gën a tar, su fekkee ne bu àll ba ci waxtu wii ëllëg, duma def sa bakkan ni bakkanu kenn ci ñoom. Bi mu gis loolu, mu jóg, daw ngir musal sa bakkan, dem Beer-Seba, bi bopp ci Yuda, te bàyyi fa surgaam. Waaye moom ci boppam dem benn bés ci màndiñ ma, agsi, toog ci suufu garab gu tudd juniper; noonu mu ñaanal boppam dee, ne: Doy na; léegi nag, Yow Aji Sax ji, nanga jël sama bakkan, ndaxte man gënuma sama yàgg ya. Bi mu téddee nelaw ci suufu garab gu tudd juniper, xool, malaaka la laal, ne ko: Jógal lekk. Mu xool, te gis mburu mu ñor ci kaw doj yu tàng, ak ndab ndox ca boppam. Mu lekk, naan, dellu tédmaat. Malaakab Aji Sax ji dikkati ñaareel yoon, laal ko, ne ko: Jógal lekk, ndax yoon wi dafa gën laa metti. Mu jóg, lekk, naan, dox ak dooleb lekk boobu ñeent-fukk fan ak ñeent-fukk guddi ba Hóreb, tundub Yàlla. Mu agsi foofa ca pax ma, daldi fa fanaan; te xool, kàddug Aji Sax ji dikk ci moom, ne ko: Lu

tax nga nekk fii, Eliya? Mu tontu ne: Damay farlu lool ngir Aji Sax ji, Yàlla buy Boroom mbooloom asamaan yi; ndaxte bànni Israayil bàyyi nañu sa kóllëre, daaneel sa sarxal yi, rey say yonent yi ak saafara; te man rekk a des, man doŋŋ, te ñu ngi wut sama bakkan, ngir jële ko. Mu ne ko: Génnal, taxaw ci kaw tundu bi kanam Aji Sax ji. Te xool, Aji Sax ji romb na; ngelaw lu réy te am doole damm tundu yi, tas xeer yi fa kanam Aji Sax ji; waaye Aji Sax ji nekkul woon ci ngelaw li. Gannaaw ngelaw li, yengu-yengu suuf am; waaye Aji Sax ji nekkul woon ci yengu-yengu suuf wa. Gannaaw yengu-yengu suuf wa, safara am; waaye Aji Sax ji nekkul woon ci safara si. Gannaaw safara si, baat bu ne sew te xammee. Bi Eliya déggee ko, mu muur kanamam ak mbubbam, génn, taxaw ca buntub pax ma. Te xool, baat dikk ci moom, ne ko: Lu tax nga nekk fii, Eliya? Mu tontu ne: Damay farlu lool ngir Aji Sax ji, Yàlla buy Boroom mbooloom asamaan yi; ndaxte bànni Israayil bàyyi nañu sa kóllëre, daaneel sa sarxal yi, rey say yonent yi ak saafara; te man rekk a des, man doŋŋ, te ñu ngi wut sama bakkan, ngir jële ko. Aji Sax ji ne ko: Demal, dellu ca sa yoon ba ca màndiŋu Damaas; bu nga agsee, nga diw Hasael mu nekk buur bu Siri. Te Yewu, doomu Nimsi, nga diw ko mu nekk buur bu Israayil. Te Elisaa, doomu Safaat, mu Abel-Mehola, nga diw ko mu nekk yonent ci sa wàll. Te dina am ne ku rëcc ci saafaray Hasael, Yewu rey ko; te ku rëcc ci saafaray Yewu, Elisaa rey ko. Waaye bàyyi naa ci sama bopp juróom-ñaari junni ci Israayil, ñi sépp ñépp ñi seen ëpp tēkkuwuloon Baal, ak bépp gémmin gu ko foonuloon. 1 Buur ya 19:1–18.

Xew-xewu Ilyaas ci biir paxam mi dafa tegtal ni yonent bi dēgëruloon xelam ci ndigalam bi ak ni mu gis doole ak njariñu ndigalam ak liggéeyam. Muusaa dafa doon aar ndigal gi Yàlla waxoon, waaye Ilyaas bàyyioon na ndigal gi. Benn ndigal la, ludul ne kenn ci ñoom mu ngi ci biir jàngoroog kërceen gi, ka ca des mu ngi ci biti kërceen gi. Waaye ci yoon wu yonent, bu ñu leen booloo, ñoom ñaar ñépp dañuy misaalal ndigal gu ñaari wàll gi ci Peeñu gi fukki juróom ñett. Li ma soxla dēgërál ci bépp dēgg gu jēfandikoo ak pax ma mooy ne ci “fan yu mujj yi”, ni xel di jéexalee ak ni ñu koy wax ci benn wàll walla beneen, mi ngi aju ci ndigal gi ak njariñam.

Muse ak Elii ñoom ñépp dañuy teewal ñi “dēgg” te “gis” “baat” bi, te mooy “kàddu Boroom bi.” “Kàddu” googu dafay teewal sellam wi mooy yërmande ak dēgg. Saag-wolukat bi itam ñaan na ngir won ko yërmandey Yàlla, te mooy sellam wi. Ngir gis “yërmande”am, saag-wolukat bi dig na ne dina “dēgg” li Xelum mi wax jëma ci mbooloyi màggal yi.

Ci jēfandikukat bi, Ab Sabóor bu ñu jagleel doom yi Koré. Yow, Boroom bi, nga wone sa ngēneel ci sa suuf; nga delloo [nga dindi] njàppug Yàggóob. Nga baale sa bānneex nit ñi, nga muur seen bàkkaar yépp. Sela. Nga dindi sa mer mépp; nga dēddu ci tarug sa mer. Dellool nu, Yàlla sunu Mucckatu, te taxawal sa mer ci nun. Ndax dinga nu mer ba fàww? Ndax dinga yayoo sa mer ba ci xeeti at yépp? Ndax doo nu dundalaat, ngir sa nit ñi bānneex ci yow? Won nu sa yërmande, Boroom bi, te may nu sa mucc. Dinaa dēgg li Yàlla, Boroom bi, di wax; ndaxte dina wax jàmm ak ay nitam ak ñi sellam; waaye bu ñu delluwaat ci dof. Ca dēgg, muccam jege na ñi ko ragal, ngir ndam dēkk ci sunu suuf. Yërmande ak dēgg daje nañu; njub ak jàmm foonante nañu. Dēgg dina sax ci suuf; te njub dina xool wàccé asamaan. Waaw, Boroom bi dina joxe li baax; te sunu suuf dina joxe ay gën. Njub dina jiitu ko; te dina nu teg ci yoon wi ay tánkam jaar. Sabóor 85:1–13.

Seetleen ne “yërmande ak dëgg,” (te “dëgg” mooy baat bu Ebrë ‘emet’ bi nu doon wax ci moom) yi jur njub ak jàmm, “ñu foonante.” Ñoo boole. Sabóorkat bi samp na woyam ci fan yu mujj yi àtteb seetlu ga, ba yàlla “baale na tooñi” ay “nitam.” Ñaan gi mooy ne Boroom bi “delloosi doole” nitam.

“Warug yàgg ak yeesal war na am, ci toppandoogu Xel mu Sell mi. Warug yàgg ak yeesal ñaari mbir yu wuute lañu. Warug yàgg dafay tekki yeesaatug dund gu xel mu sell, gaawantal kàttanu xel ak xol, dekki gu joge ci dee gu xel mu sell. Yeesal dafay tekki tabaxaatug doxalin, soppi xalaat ak teorii yi, aada ak jëf yi. Yeesal du jur njariñu baaxu njubte bu fekke ne booleesuko ak warug yàgg gu Xel mi. Warug yàgg ak yeesal dañoo war a def seen liggéey li ñu leen digal, te ci def liggéey boobu, war nañu booleku.” Selected Messages, téere 1, 128.

“Yeesal gi” mi mu Saboor bi ñaan mooy feeñal ñaanug ku xam ne dee na. Yeesal gi mi mu Saboor bi ñaan, ñaan la bu metti lool ci ab Laodiseej ngir mu ko ñaan, ndaxte Laodiseej xamuwul ne dee na ci xelum; waaye bu ko xamuloon, du soxla yeesal. Yeesal googu mooy am ci dëggoo ngir “dëgg li Yàlla Boroom bi di wax,” te benn jëf warula jiitu sunu fexe bañu wóor yeesal googu di jóge ci bi Xel mu Sell mi dëkk ci sunu biir.

“Yeesalug dëgg-dëgg ci ragal Yàlla ci sunu biir mooy li gën a màgg te gën a jafe ci sunuy soxla yépp. Wut lii war na doon sunu jëf ju njëkk.” Selected Messages, téere 1, 121.

Bu Sister White dafa wax ji ci téereb Peeñ mi ne lii.

“Bu nu nit ñu mel ni xeet bu benn, bu nu xam lu téere bii di tekki ci nun, dees na gis ci sunu biir yëngu-yëngub yeesal gu réy.” Testimonies to Ministers, 113.

Baatu “réveil” mi ngi tekki delloo dundaat. Ñi tànn ngir bokk ci téeméeri ñeent-fukk ak ñeent-junni ñaar-fukk ak ñeent war nañu jëkk a xam ne dee nañu te soxla nañu ab réveil. Ne téeméeri ñeent-fukk ak ñeent-junni ñaar-fukk ak ñeent dee nañu, loolu mooy benn cër bu am solo ci xebaar bi ñuy ubbi tuumaam tuuti bala àttey yoon tēj. Am na nu yeneen lu bari yu nu war a wax ci dëgg gii. Li leen deellooy dund mooy “yërmande” gi Yàlla jox leen bi Mu leen “deellooy dund” te jox leen soppikoom. Li leen deellooy dund mooy dëgg ne Yeesu mooy Alfa ak Omeega, te xam-xam boobu di jur ci seen biir “jàmm” ju weesu mboolem xam-xam. Dig ba mooy ne “dëgg” “dina sax ci suuf si.” Xebaar bi ñuy fésal ni mooy “dëgg,” moom mi di Alfa ak Omeega, mi ngi cosaano ci États-Unis, ndaxte mu sax “ci suuf si.” Xebaar bi ca njàlbéen ga jóge woon ci États-Unis, te xebaar bi ca mujj ga saxaat ci benn béréb boobu.

Gannaaw ni lu jëm ci kër yu xottu Yàlla dafa nekk misaal, dinañu seet yeneen yonent yi nekkoon ci ab xottu gu misaal. Yeesu wax na ne Yaxya mi di Sóobkat bi mooy Eliya, te Yaxya nekkoon ci kaso ba muy soxla xam ndax Yeesu mooy Almasi bi war a ñëw. Waroon na xam dundin ak jikko ju dëgg ju Yeesu. Waroon na xam ndax ndigal bi mu yégle woon ak ndigal bi Yeesu di kontine a yégle mooy ndigal bu dëgg bi. Mu yónnee ay taalibeem ngir laaj Yeesu laaj boobu, te Yeesu, weesu laaj ba, daldi leen won ndamluam.

Noonu bés ba njëkk a weesu, taalibey Yaxya yi di gis ak di dëgg lépp. Ci mujj Yeesu woo leen ca moom, sant leen ñu dem wax Yaxya li ñu seede woon, dolli ne: «Ku barkeel mooy ki du gis

benn ndànk-ndànk teg mukki ci man.» Luug 7:23, R. V. Firndeel bi mooy ne Yàlla la, feeñ na ci ni mu méngoo ak soxlay nit ñi di sonn. Ndëramam feeñ na ci wàññiku gu mu wàññiku ba ci sunu néew doole.

“Talibey yi yéggale xibaar bi, te loolu doy na. Yaxya fàttaliku na waxu yonent bi ci Mbóot mi: ‘Boroom bi sol na Ma diir ngir Maa waare xibaar bu baax ñeel ñi lewet; yónnee na Ma ngir Maa faj xol yu damm, yégle bàyyi ñi ñu jàpp ngir seen moom-reet, ak ubbi kërú kaso bi ñeel ñi ñu tëj; ngir Maa yégle atum nangu gu Boroom bi.’ Isaiah 61:1, 2. Jëf yu Kirist duñoó rekk wax ne mooy Mbóot mi, waaye won nañu it ni nguuruam war a taxawee. Ñu ubbi Yaxya dëgg gi sax moo jotoon Eliya ca màndiŋ ma, ba ‘ngalaw lu mag te am doole di xotti tundu yi, di damm xeer yi fa kanam Boroom bi; waaye Boroom bi nekkoonul ci ngalaw li: gannaaw ngalaw li yëngu-yëngu suuf; waaye Boroom bi nekkoonul ci yëngu-yëngu suuf si: gannaaw yëngu-yëngu suuf si safara; waaye Boroom bi nekkoonul ci safara si:’ te gannaaw safara si, Yàlla wax ak yonent bi ci ‘baat bu ndank te sew.’ 1 Kings 19:11, 12. Noonu la Yeesu war a defe liggéeyam, du ak rëy-rëyu xare ak daanu nguur ak réew yi, waaye jaarale ko ci wax ak xolu nit ñi jaar ci dund gu fees ak yërmande ak jébbale bopp.” Desire of Ages, 217.

Kàttanu Yàlla jaar na ci Kàddug Yàlla. Dañuy ko yónnee ci “xol yi nit ñi.” Loolu mooyoon njàng mi nekk ci “baat bu ndank te sew.” Waaye yégleb Eliya mooy yégleb bi nekk ci biti, di xamle doole yi nekk ci biti askanu Yàlla. Kirist dafa doon wax Eliya ne ci “fan yu mujj yi” kàddugam mooy fu kàttan gi nekk; teewul nag, “juumante xare ak wàccug buur-guur ak nguur yi,” yi ngelaw lu yàq, suuxat ak safara tegtal, dañuy tegtal ñetti doole yu biti yi téereb Peeñ mi fésal, te askanu Yàlla dinañu jànkoonde ak ñoom. “Ngelaw” lu yàq lool mooy màndargay Lislaam ci waxi wax ju sell yi. “Suuxat” bi mooy ñàkk dëgg ak fitna gu Njàngatug Farās. “Safara” si mooy yàqu ga ñu wàcce woon ci Sodom ak Gomor. Eliya dawoon na ci kàttanu paap bi ngir dem ba ci xumb ba, ba tax Boroom bi won ko ne, doonte mbooleem dooley bon yi tax yépp jafe-jafey jamonoy mujjug àddina bi, mooy baat bu ndank te sew bi fu nekk kàttanu Yàlla.

Móos, Eliya ak Yowaana Sóobkat bi ñépp seede ne dañoo gis jikkoo Yàlla ci ab xumb. “Xumb” rekk mooy mandarga mi ñuy jox màngaan gu bon te di naxante. Yeesu waxoon na ci “màngaan gu naxante te bon,” te mooy màngaan gi ci “bés yu mujj yi” yu àtteb seetkat ba. Mandargam màngaan googu mooy Yonà, yonent bi defoon ñetti fan ci ab xumb—biir jën wu mag.

Ba noppi bi dajalee baax na lool, mu tàmbalee ne: “Xeet wii xeet la bu bon; dañuy wut firnde, te deesu ko jox benn firnde ludul firnde Yonas, Yonent bi. Ndaxte ni Yonas nekkoon firnde ci waa Niniw, noonu itam Doomu nit ki dina nekk firnde ci xeet wii.” Luug 11:29, 30.

Yonas nekkoon na ci biiru jën wu mag wi ñetti fan ak ñetti guddi, ni la Yeesu itam nekkoon ci bàmmeele ba ñetti fan. Yonas doon na firnde, te Yeesu itam noonu la. Ñoom dañuy tegu ci firnde bi jëm ci ndekkitel gi, te loolu nag, deewat moo jiitu ko.

Noonu ay bindkat ci xutbakat ak Farisen ya tontu, ne ko: “Kilifa gi, nun bëgg a gis firnde gu jóge ci yaw.” Waaye mu tontu ne leen: “Xeet wu bon te moykat dafa wut firnde; te duñu ko jox benn firnde ludul firnde yonent Yunas. Ndaxte ni Yunas nekkoon ñetti fan ak ñetti guddi ci biir jëmbu mag ba, noonu it Doom-aadama bi dina nekk ñetti fan ak ñetti guddi ci xol suuf si. Nit ñi dëkkoon Ninew dinañu jóge ca àtte ba ak xeet wii, te dinañu ko daan; ndaxte ñoom tuub

nañu ci waareg Yunas; te xool-leen, ki gën a mag Yunas mingii fii.” Macë 12:38–41.

Bu nu xamale njàngatug dellusi jaar-jaar yu mbind mi di jàngale, te boole ko ak dëgg bi ne jaar-jaar yu sell yépp dañuy ràññee mujjug àddina, kon Yonas ak dee, suul ak dekkiw Kirist mooy “mandarga” te it mooy bataaxal bi ngir askanu Yàlla tey. Bi Yonas génneefee ci biir jën wa, mu yéglee bataaxal bi, ni noonu it bataaxalu dekkiw Kirist dafa yégleeku woon ci saa si malaaka mi jëlee doj wa ci xar-guur ga Kirist nekkoon. Ñi Muuse, Eli, Yonas ak Kirist teewal, dañuy màndargaal du rekk askanu Yàlla ci “fan yu mujj yi,” waaye itam bataaxal bi ku nekk ci ñoom yégle woon.

Màndargay Yonaa dafay boole jëfandikook xóot bi, fa xeetu yërmande bu Kirist feeñee. Yërmande yooyu yeesu jagleeloon Eliya moo itam jagleel Yonaa bi mu dawée wàllu yégleb yiñ ko dénk. Am na lu ëpp a ci wax ci Yonaa, waaye léegi am na yeneen pexe yu war a ñu jëfandikoo.

Bant bi, ci yeneen mbir, dafay tegtal dee ak ndekkite. Nitu kóllère Yàlla yi ci fan yu mujj yi, ay seede yu bari firndeel nañu ne woon nañu dee, ba noppi dekkit. Tey it, war na ne Kiristaan bi judduaat ngir gis nguuru Yàlla, te loolu dafay tegtal dee nit ku yàgg ci yaram, waaye ci waxu yonent yi muuy lu gën a yaatu. Dafay wax ci benn ndigal bu ñu taxaw ci yoonam. Eliya dafa bàyyi yégle ndigal li, Yona daw ngir bañ a yégle ndigal li. Yaxya ñu ko sànni kaso te rey ko. Yeesu dafa ñu ko daaj ci bant.

Kon li màndarga Yona du ci mbir dee ak dekkit rekk la, waaye dafay wax ci dee ak dekkitu ab ndigal; te bépp ndigal yu ñu misaale ci Kàddug Yàlla dañuy tegu ci ndigalug waxtaan wu mujj wi, mi Baay bi joxoon Yeesu, mu teg ko ci Gabriyel, mu teg ko ci yonent bi, te mu bind ko yonnee ko ci mbooloyi màggal yi. Yàlla doon na nam a jeexal ndigal li te tàmbaliwaat, ci xew-xewu paxaru Musaa. Eliya jeexal na liggéeyam ni yebalkat te daw ca paxar ba. Yona daw na jëm Tarsis. Yaxya Miy Sóob bi ñu rey ko, ni ñu rey Yeesu itam. Seede yii yépp war nañu leen indi ci téereb Peeñu bi te dëppoo leen akante. Danyeel ak Peeñu ñeenti ay téere lañu, waaye “seede bu Yeesu” dafay wone ne itam ab benn téere lañu. Ñoo yor benn mel ni Biibël bi. Ñaari téere yu def benn téere, ak ñaari bindkat yu tegu ci ñaari seede.

Danyel, jàpp bu Babilon te gannaaw gi Med-Pers, dee na ci misaal bi ba ñu ko sànni ci bëti gaayi. Yonas dee na ci misaal bi bi ko jën wu mag wa lekkee. Yowaana, mi jotee Ndigal gi, dee na ci misaal bi bi ñu ko sànni ci diwlin buy tàng. William Miller dee na, waaye am na digeb ne malaaka yi taxaw nañu ci bàmmee lam ngir ndekkiteg ñi jub. Ministry Future for America dee na ci misaal bi 18 Sulet 2020.

Bataaxal waare gu mujj gi nekk ci mbirum ngerug baamtu pap bi, ba ñu fajaat ay gaañam buy rey. Fajaatug gaañ gu rey ga mooy wàllu jëf ju leer ci Sàcci yi 13 ak 17 ci Peeñu Yowaana. Bu ñu fajee gaañ gu rey ga, nguurug pap bi ñu dekkalati di na doon juróom-ñetteelu nguur gi ñu firndeel ci Sàcc 17 bu Peeñu Yowaana. Mi ngi ñu ko xamale ni mooy juróom-ñetteel bi, maanaam mi bokk ci juróom-ñaari yi. Juróom-ñett jëfandikoo nañu ko ngir firndeel dekkalug nit, ndax xarafte gu nekk seel bu kóllère gi waroon a ame ci bésub juróom-ñett gannaaw juddug xale bu góor. Xeer woowu soppi nañu ko ak sóobu ndox ci jamonoy Kiristaan, te sóobu ndox di tey jiite dee, suul ak dekkalug Kirist. Kirist dekkal na ci bés bi topp bésub juróom-ñaareel ba. Kon nag, ci wax ju yonent yi,

dekkal na ci bésib juróom-ñett ba. Gannaaw junni at yu noflaay, suuf si ñu beesal di na dekki ci juróom-ñetteelu mileniyeem ba.